

CHEMISCH WEEKBLAD

ORGAAN VAN DE NEDERLANDSCHE CHEMISCHE VEREENIGING EN VAN DE VEREENIGING VAN DE NEDERLANDSCHE CHEMISCHE INDUSTRIE

Hoofdredacteur: Dr. W. P. JORISSEN, Leiden, 11 Hooge Rijndijk, Telefoon 1449.

Redactie-Commissie: Prof. Dr. N. Schoorl, S. Schwarz, Dr. A. J. C. de Waal, Prof. Dr. H. I. Waterman, scheik. ing.

N.V. D. B. CENTEN's Uitgevers-Maatschappij, Amsterdam C., O.Z. Voorburgwal 115, Telefoon 48695.

INHOUD: Mededeelingen van het Algemeen Bestuur der Nederlandsche Chemische Vereeniging. — Aangeboden en gevraagde betrekkingen. — Prof. Dr. A. F. Holleman, 28 Augustus 1929. — Verslag der 64ste Algemeene Vergadering der Nederlandsche Chemische Vereeniging. — Boekaankondigingen. — Chemische Kringen. — Personalialia, enz. — Ter bespreking ontvangen boeken. — Correspondentie, enz. — Vraag en aanbod.

MEDEDEELINGEN VAN HET ALGEMEEN BESTUUR DER NEDERLANDSCHE CHEMISCHE VEREENIGING.

Adresveranderingen:

Dr. J. F. M. Caudri, Beverwijk, Scheijbeecklaan 20.
 Dr. J. P. Wuite, Amsterdam, Harmoniehof 47.
 Dr. J. van der Lee, Rotterdam, Willem Buytewechstraat 171c, ass. Nederl. Handels-Hoogeschool, leeraar Nieuwe Midb. H.S.
 Mej. Ir. J. C. Meiss, Breda, Wilhelminapark 12, ing. b. d. Holl. Kunstz. Ind.
 P. Soels, chem. doct., Nijmegen, Vermeerstraat 6, leeraar M.O.
 A. R. Veldman, techn. stud., Delft, van Leeuwenhoeksingel 26.
 Ir. G. J. T. Heyning, Utrecht, Frederik Hendrikstraat 14.
 Mej. Ir. C. A. v. d. Weg, Delft, Binnenwatersloot 18, ass. a. d. T.H.S. org. scheikunde.
 J. Selman, chem. doct., Heerlen, Akerstraat 5.
 T. B. Tan, techn. stud., 's-Gravenhage, Anna Paulownastr. 23.
 Dr. W. F. Donath, Buitenzorg, Laan van der Wijck 1, Hoofd van het Analyse-laboratorium van de afdeling Nijverheid.
 Ir. C. M. Bremer, Utrecht, Wilhelminapark 19, scheikundige aan de Gem. Gasfabriek.
 Dr. D. R. Koolhaas, Buitenzorg, Java.

Aangeboden en gevraagde betrekkingen.

Aangeboden betrekkingen:

Hygiënisch Laboratorium der Technische Hoogeschool, Delft. Aan bovenstaand Laboratorium kunnen dadelijk twee assistenten geplaatst worden, één scheikundige en één bioloog (eventueel arts). Salaris f 1800—2800 met éénjaarlijksche verhoogingen van f 100.—. Schriftelijke sollicitaties in te dienen bij den Hoogleeraar-Beheerder, Prof. Dr. J. G. Sleswijk, Phoenixstraat 18, Delft.

Op een fabriekslaboratorium te Rotterdam kan geplaatst worden voor het verrichten van research-werk jong scheikundig ingenieur of Dr.(s.) in de chemie. Voor verdere bijzonderheden zie de adv. in No. 35 van dit blad.

Gevraagd een hoofdcontroleur en twee controleurs door Vereniging van Toezicht op de levering van suikerbieten te Halfweg voor den duur der a.s. campagne. Salaris f 800.— tot f 1100.—. In aanmerking komen scheikundig ingenieurs of chemici. Uitsluitend schriftelijke sollicitaties vóór 9 Sept. bij den secretaris Ir. G. F. Wittwaal, Blauwburgwal 12, Amsterdam.

Burgemeester en Wethouders van Amsterdam roepen gegadigden op voor de betrekking van gemeentelijk inspecteur. (Salarisgrenzen f 8000.——f 10.000.—). In aanmerking komen ingenieurs met Delftsch of gelijkwaardig diploma, met ruime ervaring in 'industriële bedrijven en bekwaam organisator. Sollicitatiën in te zenden (adres Kamer 62 Stadhuis) uiterlijk op 15 September 1929. Geen bezoek dan na uitnodiging.

Dr. A. D. DONK, *secretaris-penningmeester.*
 Verspronckweg 100, Haarlem, telef. 12928.

54 : 92 H

PROF. Dr. A. F. HÖLLEMAN.

28 Aug. 1929.

Den 28sten Augustus heeft Prof. Holleman den 70-jarigen leeftijd bereikt. Er had zich in verband hiermede een comité gevormd, bestaande uit vrienden, collega's en oud-leerlingen, n.l. Prof. Dr. A. H. W. Aten, Prof. Dr. H. J. Backer, Prof. Dr. J. J. Blanksma, Prof. Dr. J. Böeseke, Prof. Dr. G. Hondius Boldingh, Dr. B. R. de Bruyn, Dr. E. H. Buchner, Dr. P. Caland, Dr. Th. de Crauw, Dr. A. D. Donk, Dr. P. C. J. Euwes, Dr. J. C. Hartogs, Dr. H. P. Heineken, Mej. Dr. J. M. A. Hoeflake, Dr. H. J. den Hollander, Prof. Dr. S. Hoogewerff, Dr. J. Kalff, Prof. Dr. G. van Iterson Jr., Prof. Dr. F. M. Jaeger, Dr. W. P. Jorissen, Prof. Dr. H. R. Kruyt, Dr. F. H. van der Laan, Dr. T. van der Linden, Dr. P. A. Meerburg, Dr. W. J. de Mooij, Prof. Dr. S. C. J. Olivier, J. Overhoff, chem. doct. (secretaris-penningm.), Dr. J. J. Polak, Dr. A. van Raalte, Prof. Dr. W. Reinders, Prof. Dr. P. van Romburgh, Prof. Dr. L. Ruzicka, Prof. Dr. N. Schoorl, Prof. Dr. F. A. H. Schreinemakers, Prof. Dr. P. E. Verkade, Dr. G. L. Voerman, Dr. F. G. Waller, Prof. Dr. H. I. Waterman en Prof. Dr. J. P. Wibaut (voorzitter).

Door dit comité zijn een aantal chemici, die uit verschillende hoofde tot Prof. Holleman in relatie staan, uitgenoodigd een korte verhandeling in te zenden voor een aan hem opgedragen aflevering van het *Recueil des travaux chimiques des Pays-Bas*, waarvan hij vele jaren medewerker en redacteur is geweest en waaraan hij thans het voorzitterschap van het „Bureau" der Redactie bekleedt.

De zoo gevormde feestbundel, die aan Prof. Holleman op 28 Augustus is aangeboden, bevat de volgende verhandelingen:

- C. K. Ingold, The principles of aromatic substitution, from the standpoint of the electronic theory of valency.
- J. C. Irvine, Researches on the chemistry of starch.
- B. Flürscheim, Theories of aromatic substitution.
- E. E. Turner, The reactions and space formula of diphenyl.
- Ch. Moureu †, De l'acroléine à l'hémoglobine, en passant par les anti-oxygènes et les hydrocarbures colorés à peroxydes dissociables (famille du rubrène).
- F. Reverdin, Sur quelques expériences relatives à un procédé de nitration des combinaisons aromatiques en solution alcoolique.
- A. Pictet et H. Vogel, Sur quelques propriétés des anhydrides des sucres.
- M. Gomberg, The reducing effect of the binary system (MgX₂ + Mg) upon organic compounds in anhydrous solvents.

- O. Fernandez et G. de Mirasierra, Condensation de l'acide pinonique avec des aldéhydes.
- A. Seidell, The activity and nitrogen content of fractions obtained in the concentration of the antineuritic vitamin of Brewers' yeast.
- G. Bruni e G. Natta, La forma cristallina del tiofene e le sue soluzioni solide col benzolo.
- E. Moles, Sur les poids atomiques fondamentaux.
- T. B. Johnson, Researches on pyrimidines. CVIII. The synthesis of nitrogen substituted uracils of known constitution.
- G. Oddo, Costituzione dei derivati solforati, azotati etc. degli acidi organici nel gruppo carbossilico.
- P. Walden, Trichloressigsäure CCl_3COOH als kroskopisches Lösungsmittel für organische Verbindungen und binäre Salze.
- J. F. Norris, The reactivity of atoms and groups in organic compounds. VIII. The relative reactivities of the hydroxyl groups in certain alcohols.
- J. Timmermans, Sur une méthode de détermination des relations de structure stéréochimique existant entre les antipodes optiques de différentes substances.
- Ch. W. Bennett and W. A. Noyes, Optically active diazo compounds. IV. A stable alicyclic diazo amine.
- V. Grignard et Tchêoufaki, Sur les propriétés additives des hydrocarbures diacétyléniques.
- M. T. Bogert and F. G. Hess, Researches on thiazoles. XV. Benzothiazole arsenicals of arspenamine (Salvarsan) type.
- D. Vorländer, Das Benzol und die Beweglichkeit der Jodogruppe.
- E. Biilmann und T. ter Braak, Ueber Dimethyl-Dipropyl-alloxanthin und sein Reduktionspotential.
- P. van Romburgh, La nitration des éthers de l'acide méthylphényl carbamique.
- F. A. H. Schreinemakers, Osmosis in ternary liquids through a membrane, permeable for two of the three substances.
- J. Böeseken, Formation des acétals cycliques par l'action de l'acétone et de l'acétaldéhyde sur des composés hydroxylés en 1.3.
- N. School, L'influence de l'isomérisation de position sur quelques grandeurs spécifiques.
- H. ter Meulen, Sur la présence du chlore dans la houille.
- H. I. Waterman and R. Priester, Aromatic allyl- and propenyl-compounds. III. Iso-safrole dibromide.
- A. H. W. Aten und Frl. M. Zieren, Die Vergiftung der Wasserstoffelektrode.
- H. J. Backer, Préparation simple de l'acide methionique.
- P. A. Meerburg, Systèmes à courbes de démixtion formées de plus d'une anse.
- I. J. Rinkes, Ueber die Einwirkung von Natriumhypochlorit auf Säureamide. 5. Mitteilung.
- T. van der Linden, A special case of corrosion in the cane sugar factory.
- H. Vermeulen, Sur les nitroveratrols.
- Madelle J. M. A. Hoeflake, La réaction de l'acide chlorhydrique gazeux avec le pentoxyde de phosphore.
- J. H. de Boer, Ueber das Verhalten der Alkaliborfluoride in Wolframfadenlampen.
- B. C. P. Jansen, Improvements in the method of isolating the antiberi-beri vitamin.
- E. J. E. Hüffer, S. J., Naturwissenschaft und scholastische Philosophie.
- J. Overhoff und G. Tilman, Die Einwirkung von Dibenzoylperoxyd auf Pyridin.
- J. Kalf, Tensile strength and elongation of continuous cellulose fibres.
- J. P. Wibaut et L. M. F. van de Lande, Sur la formation de l'aminopyridine par l'action du gaz ammoniac sur la pyridine en présence de catalyseurs.
- P. H. Beijer, Sur la préparation et la structure de l'acide bromométa-oxybenzoïque (COOH , OH , $\text{Br} = 1, 3, 2$).
- A. M. Patterson, The nomenclature of organic compounds of complex function.
- L. Ruzicka und A. G. van Veen, Saponine, Sapogenine und analoge Verbindungen. I. Ueber die Gewinnung eines Trimethyl-naphtalins aus Gypsogenin.
- F. Swarts, A propos du pouvoir d'orientation des substituants dans l'anneau benzénique.
- Frl. M. E. A. de Jong, Ueber das 2-Aethyl-Pyrrol.
- P. E. Verkade and J. Coops Jr., Calorimetric researches. XVIII. Some measurements on the two hydrobenzoins.
- W. M. Stanley and R. Adams, Stereochemistry of diphenyl compounds. The resolution of 2.2'-dihydroxy-3.3'-dicarboxy-1.1'-dinaphthyl. III.
- J. M. Bijvoet and W. A. Frederikse, The scattering power for X-rays and the electron-distribution of the H^- -ion.
- E. H. Buchner, The behaviour of swollen gelatine in water vapour.
- J. B. Ekeley and M. C. Swisher, The action of guanidine bicarbonate on the acid sodium sulfite addition products of benzylidene anilines.
- G. M. Kraay, The preparation of 3:4-dichlorofluorobenzene.
- A. van Raalte, Untersuchung von festen Fetten (Vorläufige Mitteilung).
- Th. de Crauw, The preparation of 2:5-dichlorofluorobenzene and other aromatic fluoro-compounds.
- G. J. Tiessens, Trichloro- and the higher chlorophenols and their electrical conductivity in water.
- W. P. Jorissen and B. L. Ongkiehong, The quenching of flames in atmospheres of a certain composition and at the limits of explosion regions.

Prof. Dr. J. P. Wibaut heeft namens het comité een exemplaar van den feestbundel aan Prof. Holleman, Mevrouw Holleman en de drie zonen aangeboden en daarbij de volgende toespraak gehouden :

„Hooggeachte Collega Holleman,

„Een groot aantal van uw oudleerlingen, waarbij zich velen voegden, die zich niet tot Uw leerlingen doch wel tot Uw vrienden mogen rekenen, hebben op Uw zeventigsten verjaardag een bewijs willen geven van hun erkentelijkheid, hun vriendschap en hun hoogachting. Zij hebben gemeend dit het beste te kunnen doen door U aan te bieden een aan U gewijde aflevering van het Recueil des Travaux Chimiques des Pays-Bas. Immers het leven van een geleerde uit zich in zijn wetenschappelijk werk en in den invloed, dien dat werk op de ontwikkeling zijner wetenschap en op den arbeid der jongere generaties heeft gehad. In dit opzicht neemt gij zeker een zeer bijzondere plaats in. Generaties van studenten, niet alleen in ons vaderland, maar ver daar buiten, hebben de chemie bestudeerd met behulp uwer voortreffelijke leerboeken. Ik zal hier niet opsommen alle talen, waarin uw leerboek der organische chemie is vertaald, wellicht zou ik er een paar vergeten, maar het mag vandaag nog wel eens worden gezegd, dat dit leerboek, oorspronkelijk geschreven in een taal van een klein land, de heele wereld heeft veroverd. De evenwichtigheid in de behandeling der stof, de groote helderheid en vooral de wijze, waarop de theoretische denkwijzen der organische chemie aan de hand van de experimenteel gevonden feiten worden uiteengezet, vormen de groote qualiteiten van dit boek, waarvan het ongevenaarde succes uitsluitend een gevolg is geweest van zijn innerlijke waarde.

„Doch heden zijn het in de eerste plaats uw leerlingen in eigenlijken zin, die u begroeten. Zij, die onder uw leiding werkten, en die trachten zich iets eigen te maken van uw voortreffelijke experimentele methoden, uw wetenschappelijke kritiek

en uw veel omvattende kennis. Dat gij bij velen van hen behalve de capaciteiten ook de lust hebt aangekweekt tot wetenschappelijk onderzoek, daarvan kan deze feestbundel u nog eens het bewijs geven. Wij eeren heden niet alleen den leermeester, wij eeren ook den onderzoeker. Leerling van den meester der organische chemie in Nederland, Franchimont, doch daarna door van 't Hoff ingewijd in fysisch-chemische methoden en denkwijzen, droeg uw wetenschappelijk werk van den aanvang af een oorspronkelijk karakter door de toepassing van moderne methoden voor de studie van organisch-chemische vraagstukken.

Bleek dit o. a. reeds bij uw studie over de tautomerie van nitromethaanderivaten, een veel bredere grondslag van fysisch-chemische methoden werd door u uitgewerkt ten behoeve van uw fundamentele onderzoekingen over de vorming van substitutie-producten van het benzeen. Hier wordt de leer der reactie-snelheden toegepast niet om problemen van de chemische kinetica zelve, doch wordt aangetoond, aan de hand van een uitgebreid experimenteel materiaal, hoe de verhoudingen van reactie-snelheden het verloop der substitutie bepalen en hoe van dit gezichtspunt uit de feiten systematisch kunnen worden geordend. Zoo ongeveer liet Wilhelm Ostwald zich uit bij de bespreking van uw onderzoekingen. Methoden, aan de fasen-leer ontleend, doch door uw volharding en liefde voor nauwkeurig experimenteren voor het doel geschikt gemaakt, maakten het mogelijk mengsels van isomere stoffen te analyseeren, een vraagstuk, dat vóór u nauwelijks ernstig was bestudeerd. Afgezien van het probleem der benzeensubstitutie, is de beteekenis van uw werk ook deze, dat gij de exacte quantitative studie van organisch-chemische reacties zijt begonnen in een tijd, toen men daarvoor weinig aandacht had en aan het organisch-chemisch onderzoek nieuwe wegen hebt gewezen.

„Aanvankelijk stond uw werk op een geïsoleerde plaats, de pur-sang organicus vond er te weinig nieuwe verbindingen in en de beoefenaar der fysische chemie zal het wellicht „te chemisch” hebben gevonden. Maar u hebt uw eigen onderzoekingen klassiek zien worden. Als men thans de regelmatigheden bij de substitutie van benzeen-derivaten onder eenvoudige gezichtspunten kan samenvatten, en het reactie-verloop in een aantal gevallen althans kwalitatief kan voorspellen, dan is dat in de eerste plaats te danken aan uw werk en dat van de door u gevormde school. Uw onderzoekingen zijn gemeengoed geworden van de wetenschap. Zij vormen de basis en het uitgangspunt, waarop in andere centra van onderzoek wordt verder gewerkt. Voorwaar de schoonste voldoening, die een natuuronderzoeker door zijn werk kan bereiken. Ook deze feestbundel geeft hiervan ten duidelijkste blijk.

„De quantitative onderzoekingen over de vervanging van groepen in benzeenderivaten, welke in latere jaren uit uw laboratorium zijn verschenen, vormen tezamen met de onderzoekingen over substitutie in het benzeen, een belangrijk materiaal om een nieuwe theorie der valentie, welke voornamelijk door Engelsche en Amerikaansche onderzoekers is opgesteld, te toetsen.

„Zelf gaat gij bij uw arbeid niet uit van een vooropgestelde theorie. In de eerste plaats stelt gij

u tot taak experimenteele gegevens van zoo groot mogelijke nauwkeurigheid te verzamelen om later uit het door u en anderen verkregen materiaal bepaalde regelmatigheden af te leiden. Zoo draagt uw werk den stempel van uw persoonlijkheid, die bij alle begrip voor en waardeering van theoretisch onderzoek gekenmerkt is door een grooten zin voor de realiteit, welke aan alle theorieën ten grondslag ligt. Is het te verwonderen, dat zulk een leermeester onder zijn leerlingen er velen ziet, die in de industrie of in andere gebieden, waar de kennis der scheikunde wordt toegepast, een vooraanstaande plaats hebben veroverd?

„Het zijn echter niet alleen uw leerlingen en vrienden in Nederland, die aan dezen feestbundel medewerkten, u zult er ook tal van buitenlandsche namen in vinden. En hier kom ik tot een anderen kant van uw persoonlijkheid, uw internationale oriëntering. Hebben sommige buitenlandsche vakgenooten medegewerkt, omdat het gebied hunner studies dat is, waarop gij den weg hebt gewezen, anderen hebben er prijs op gesteld een artikel te schrijven, omdat zij door persoonlijke banden van vriendschap met u zijn verbonden. Want waarheen strekte gij uw reizen niet uit, op congressen, op bijeenkomsten van de Union Internationale de la Chimie, op ontspanningsreizen, die gij echter ook gebruikt hebt om persoonlijke relaties met vakgenooten aan te knopen, fabrieken en laboratoria te bezichtigen.

„Ik sprak zoo even van benzeen-derivaten, wat onwennig nog, dat ik het oude vertrouwde woord „benzol” niet meer noemen mag. Maar ik zou het hier toch niet durven. Want u hebt u in de laatste jaren gewijd aan de herziening van de organisch-chemische nomenclatuur en met de u eigen energie en volharding in deze moeilijke materie, moeilijk ook wat de internationale regeling betreft, veel er toe bijgedragen, dat een bevredigende oplossing zal worden bereikt.

„Dat het een aflevering van het Recueil kan zijn, die wij u als feestbundel aanbieden, vervult ons met bijzondere vreugde. Want wij weten hoezeer dit tijdschrift, waarin gij bijna al uw werk hebt gepubliceerd, u ter harte gaat. Wij weten ook, dat gij u veel moeite hebt gegeven om voor de uitgave van het Recueil een financieel goede basis te scheppen. Door dezen feestbundel willen wij u dan ook dank brengen voor hetgeen gij en in wetenschappelijk en in organisatorisch opzicht voor het Recueil hebt gedaan.

Wij zijn daarom bijzonder verheugd, dat door den steun en de medewerking van velen deze uitgave mogelijk is gemaakt.

„Zoo zien wij u op uw zeventigsten jaardag veerkrachtig van geest en levenslustig, midden in het leven, midden in werk van allerlei aard, wetenschappelijk, organisatorisch en industrieel, wij brengen u en uw vrouw en kinderen onze welgemeende en hartelijke gelukwensen”.

Deze rede werd met hartelijke teekenen van instemming ondersteund door de velen, die naar „Boekensteyn” waren gekomen, om persoonlijk den jubilaris geluk te wenschen. Onder hen werden opgemerkt Jhr. Mr. Dr. A. Roëll, voorzitter van de Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen (waarvan Prof. Holleman secretaris is) en de Heer J. A. Fontein, penningmeester dier Maatschappij, de hoog-

leeraren de Meijere en Scholte, resp. rector magnificus en secretaris van den Senaat der Universiteit van Amsterdam (waar Prof. Holleman van 1905 tot 1924 hoogleeraar is geweest), den oud-hoogleeraar der Universiteit Prof. D. J. Korteweg en eenigen andere hoogleeraren — niet-vakgenooten — uit Amsterdam; verder de hoogleeraren Aten, Böeseken, Reinders, Schoorl, Dr. B. R. de Bruijn, Dr. E. H. Buchner, Dr. Bijvoet, Dr. P. Calander, Dr. G. C. A. van Dorp, Dr. W. A. van Dorp Jr., Dr. Heineken, Dr. den Hollander, Dr. J. Kalf, Dr. T. van der Linden, Dr. H. van Raalte, Dr. I. J. Rinkes, Dr. G. L. Voerman en andere vrienden en vakgenooten. Velen waren door uitstedigheid verhinderd de aanbieding bij te wonen, doch hadden door brieven en telegrammen van hun belangstelling doen blijken.

Een in leder gebonden album met de handteekeningen van hen, die aan het huldeblijk hebben deelgenomen, werd eveneens overhandigd.

Na Prof. Wibaut sprak Dr. A. D. Donk, secretaris der Nederlandsche Chemische Vereeniging, die memoreerde al hetgeen Prof. Holleman in verschillende functies voor die Vereeniging heeft gedaan.

Ten slotte dankte Prof. Holleman met een kort woord de twee sprekers en allen, die hun belangstelling hadden getoond.

Voor al voor de jonge leden onzer Vereeniging — den ouderen is het welbekend — moge hier herinnerd worden aan hetgeen over Prof. Holleman in dit Weekblad vroeger is geschreven, zoowel toen hij zijn 25-jarig hoogleeraarschap herdacht (21 Oct. 1918), als bij zijn aftreden (26 Sept. 1924): nl. een beschouwing van zijn wetenschappelijk werk door J. Böeseken (jaarg. 1918, blz. 1296—1309, met portret), een korte levensschets door W. P. Jorissen, (jaarg. 1918, blz. 1309—1325, met een lijst van Holleman's publicaties en een lijst der onder zijn leiding bewerkte dissertaties) en een toespraak door J. P. Wibaut bij Holleman's afscheid van de Amsterdamsche Universiteit.

Maar men leze vooral Holleman's afscheidscollege, een terugblik op de 50 jaren, verlopen sedert hij op de H.B.S. voor 't eerst met de chemie in aanraking kwam.

54(062) (492)2

64ste ALGEMEENE VERGADERING DER NEDERL. CHEM. VEREENIGING.

Deze bijeenkomst werd van 15 tot 17 Juli 1929 te Maastricht gehouden.

Maandagavond te 9 uur vond de reunie plaats in de Grootte Societeit op het Vrijthof, waar de leden ontvangen werden door de Afdeling „Limburg" der Nederl. Chem. Vereeniging. Behalve talrijke leden was aanwezig de Regelingscommissie, bestaande uit Mr. L. B. J. van Oppen, burgemeester der gemeente Maastricht, eere-voorzitter, Dr. D. Knuttel, voorzitter, Ir. J. F. E. Regout, onder-voorzitter, Dr. V. S. F. Berckmans, 1ste secretaris, Ir. J. Zuidweg, 2de secretaris, Ir. Cl. G. Driessen, J. E. H. van Waegeningh en Ir. J. E. Heesterman penningmeester.

Dr. D. Knuttel, voorzitter der Regelingscommissie,

heette de bijeengekomenen hartelijk welkom. Hij herinnerde aan de algemeene vergadering, die 10 jaar geleden te Maastricht plaats vond en sprak het vertrouwen uit, dat deze reunie weer even gezellig en belangrijk zou zijn als de vorige. Zij, die toen opgingen naar Limburgs hoofdstad, zullen in die 10 jaren heel wat veranderd vinden. De stad breidde zich naar het Westen en Oosten zeer belangrijk uit. Met het graven van het Julianakanaal werd begonnen en met den aanleg van parken werd voortgegaan, maar vooral werd de industrie in Zuid-Limburg van groote beteekenis, waarvan men zich persoonlijk zou kunnen overtuigen door de excursies naar de staatsmijn „Maurits" te Lutterade en naar de cement-fabriek (de E. N. C. I.) te St. Pieter.

Is er veel veranderd, er is toch ook wel wat gebleven, in 't bijzonder de hartelijkheid, waarmede de Limburgers de chemici van elders hier begroeten. Spreker hoopt, dat het verblijf in Limburg voor allen recht aangenaam moge zijn. De kring Maastricht — vervolgt spr. — is klein en beschikt niet over ruime middelen. Het was daarom aan den kring bijzonder aangenaam, dat zijn voorzitter Ir. J. F. E. Regout het aanbod deed, de kosten, vallende op dezen avond, te doen dragen door de N.V. Kristal-, Glas- en Aardewerkfabriek „de Sphinx". Dat men de gelegenheid zal hebben „ein drupke" te drinken, hebben wij dus te danken aan den Heer Regout, die in voornoemde N.V. een vooraanstaande plaats inneemt. Spreker verzocht den Heer Regout aan het bestuur van „de Sphinx" den dank van den Chemischen Kring over te brengen.

Prof. Dr. S. C. J. Olivier dankte den spreker voor zijn hartelijke woorden van welkom. Hij wijst op de aantrekkelijke kracht, welke Maastricht op de Nederlandsche chemici uitoefent en brengt Limburgschen Kring en Regelings-Commissie dank voor de vriendelijke ontvangst.

Bij muziek en dans en onder begunstiging van prachtig weer, waardoor velen er de voorkeur aan gaven op de veranda plaats te nemen, bleef men tot na middernacht genoegelijk bijeen.

Het aantal bezoeksters en bezoekers op dezen ontvangstavond bedroeg een kleine honderd.

Den volgenden morgen (16 Juli) werd te halftien in de Grootte Societeit de huishoudelijke vergadering geopend door den Voorzitter, Prof. Olivier. Deze heette de aanwezigen welkom, in 't bijzonder de eereleden, de Heeren Jorissen en Voerman. Spreker herinnerde er aan, dat de Vereeniging eerst van plan was geweest te Enschede te vergaderen; later was besloten te Maastricht bijeen te komen: de geslaagde ontvangst van den vorigen avond en de goede opkomst op deze vergadering toonden, dat de nieuwe keus de instemming der leden had verkregen.

De Voorzitter wijst op het Jaarverslag van den Secretaris (zie blz. 358). Hij memoreert twee belangrijke feiten, nl. de viering van het 25-jarig bestaan der Vereeniging en de ontvangst van de Union internat. de la Chimie pure et appliquée, en herinnert aan het overlijden van het eerlid Prof. Dr. H. A. Lorentz, die menigmaal blijken gaf van zijn belangstelling voor de chemische wetenschap en onze Vereeniging, en aan dat van de leden Dr. A. C. Autusch, Dr. F. Fontein, Ir. D. Ingërman, Ir. J. Mulders, Dr. H. W. R. Raken en Dr. P. J. van Slooten. Hij verzoekt de aanwezigen zich van hun

zetels te verheffen en de overledenen eenige oogeblikken te gedenken.

Daarna komt aan de orde het Jaarverslag en de Rekening en Verantwoording van den Penningmeester (zie blz. 359—361). Niemand verlangt het woord. De Voorzitter zegt Dr. Donk namens de vergadering dank voor zijn uitnemend beheer en de goede zorgen aan de Vereeniging besteed (applaus).

Aan de orde is nu de benoeming van den nieuwen voorzitter. De Voorzitter wijst er op, dat het niet gebruikelijk is voor de vacature van een voorzitter een voordracht in te dienen. Het Algem. Bestuur beveelt echter aan, Prof. Dr. P. E. Verkade, thans ondervoorzitter, voor de periode 1930—1933 te benoemen. Dat hij een uitnemend voorzitter kan zijn, heeft deze reeds getoond bij de leiding van de jongste bijeenkomst van het Nederl. Natuur- en Geneeskundig Congres te Rotterdam.

Tot leden der commissie voor het opnemen der stemmen worden aangewezen Dr. Olie (bestuurslid) en Dr. Klinkenberg. Een voorstel, om bij acclamatie de als No. 1 genoemden, in de voordrachten voor leden van den Chemischen Raad van Nederland en verschillende commissies (zie blz. 361—362), te kiezen, wordt aangenomen. Alleen zal dus schriftelijk worden gestemd over den nieuwen voorzitter en de nieuwe leden van het Algemeen Bestuur (zie de voordracht op blz. 361).

In bespreking komt nu punt 5 der agenda: het Reglement voor de Commissie inzake de organisatie van excursies (zie blz. 362); de Voorzitter wijst er op, dat schriftelijk overleg is gepleegd met de leden van den Raad van Overleg.

Bij art. 1 vraagt Ir. Cl. G. Driessen, of de excursies alleen van wetenschappelijken aard zullen zijn.

De Voorzitter antwoordt, dat het ook de bedoeling is, excursies van technischen aard te houden. In het oorspronkelijke ontwerp stond „excursies van zuiver wetenschappelijken of van technischen aard”. Ir. Driessen vraagt verder, waarom dan geen personen uit de techniek onder de voorgestelde leden voorkomen. De Voorzitter herinnert aan de connexies, die verscheidene leden (Prof. van Nieuwenburg, Dr. van der Schaaff, Ir. Donker Duyvis, Dr. van Rossem) met de techniek hebben; eenige personen uit de techniek, die aangezocht werden als lid op te treden, hebben bedankt. Ir. Driessen wijst er op, dat men genoeg keus heeft en noemt firma's als van den Bergh, Jurgens, Philips, de Kunstzijde, de Staatsmijnen enz. De Voorzitter zegt, dat volgens art. 2 de commissie uit *ten minste* 5 leden bestaat. Het Alg. Bestuur zal trachten de Commissie met eenige personen uit de industrie aan te vullen. Dr. Voerman sluit zich bij de opmerkingen van Ir. Driessen aan. Hij stelt verder voor, in plaats van „wetenschappelijke” te lezen „chemische”. De Heer Jorissen raadt aan te lezen „van wetenschappelijken en chem.-technischen aard”. Nadat Dr. Knuttel nog heeft voorgesteld alleen te spreken van „excursies”, wordt art. 1 aangenomen, na verandering van „excursies van wetenschappelijken aard” in „excursies van wetenschappelijken en chemisch-technischen aard”. Art. 2—4 worden zonder discussie aangenomen.

Bij acclamatie wordt de Haarlemsche Chemische Kring toegelaten als afdeling der Nederl. Chem. Vereeniging (punt 6 der agenda).

Als mededeeling van het Alg. Bestuur (punt 7

der agenda) wijst de Voorzitter er op, dat de Voorzitter der Vereeniging reeds verscheidene malen is uitgenoodigd het jaarlijksche diner van de Chemical Society te Londen bij te wonen; tot nu toe is daaraan geen gevolg gegeven. Het Alg. Bestuur heeft besloten, voortaan de voorzitters van de chem. vereenigingen der ons naburige landen (Engeland, Duitschland, Frankrijk en België) een uitnodiging voor het diner onzer Vereeniging te zenden. Verder deelt hij mede, dat de Heer Jorissen in correspondentie is getreden met de in Indië wonende leden onzer vereeniging. De antwoorden, waarin verschillende belangrijke opmerkingen voorkomen in zake onze vereeniging en een mogelijk contact tusschen de leden in Indië, zijn door hem aan het Alg. Bestuur gezonden. Prof. Dr. O. de Vries heeft o.a. aangeboden, werk te maken van een betere aansluiting. Een der bestuursleden, Prof. van Os, zal op zijn reis naar Indië aanraking zoeken met hem en andere leden, om de belangen der Vereeniging en haar leden aldaar te bespreken.

Inzake de wijziging van het Reglement op de Vacantiecursussen, die indertijd is aangenomen, deelt de Voorzitter mede, dat deze ook onderworpen is aan de goedkeuring van de Nederl. Maatsch. tot bevordering der Pharmacie. Deze heeft er haar goedkeuring aan gehecht, zoodat ook thans van de Commissie voor de Vacantiecursussen de leden bij aftreding niet terstond herkiesbaar zijn.

De Commissie voor de stemopneming deelt daarop het resultaat der stemmingen mede. Gekozen blijken te zijn: tot voorzitter Prof. Dr. P. E. Verkade, tot secretaris-penningmeester Dr. A. D. Donk, tot andere leden van het Alg. Bestuur de Heeren Th. H. Bernsen, Dr. S. S. Cohen en Dr. Jan Smit. De Voorzitter wenscht den Heer Donk, maar meer nog de Vereeniging, geluk met diens benoeming (applaus). Aan de andere benoemden zal van hun benoeming kennis worden gegeven.

De Voorzitter leest vervolgens het volgende telegram voor: „Bestuur Nooit-meer-oorlog-federatie waarbij aangesloten 28 vereenigingen met ruim 50.000 leden verzoekt U dringend in naam der menschheid dat uwe leden zich eindelijk gaan uitspreken over hun houding in te nemen tegenover den gasoorlog” w.g.: Ds. Hugenholtz, secretaris.

De Voorzitter wijst er op, dat indertijd besloten is, dat de Vereeniging als zoodanig zich onthouden zal, zich over deze aangelegenheid uit te laten. Het telegram wordt daarom voor kennisgeving aangenomen.

De Heer Jorissen deelt mede, dat hij in de onlangs verschenen „Alphabetische Naamlijst van de ingenieurs en technologen gediplomeerd aan de Koninklijke Akademie 1846—1864, Polytechnische School 1865—1905 en Technische Hoogeschool 1906—1929” (uitgegeven door de Vereeniging van Delftsche Ingenieurs, secretariaat: 's-Gravenhage, Prinsengracht 23) de namen van ruim 400 scheid. ingenieurs heeft aangetroffen, die niet-lid der Nederl. Chem. Vereeniging zijn. Nu zijn er onder deze een aantal, die geen functie bekleeden, welke verband houdt met de chemie, maar stellig zullen zeer velen, na gewezen te zijn op het belang van hun aansluiting bij onze Vereeniging, tot haar als lid of donateur willen toetreden. Een exemplaar van genoemd 400-tal heeft spr. aan Dr. Donk gezonden.

De Voorzitter zegt toe, deze aangelegenheid in het Algemeen Bestuur ter sprake te zullen brengen en spreekt de hoop uit, dat ook de leden zullen trachten, onder genoemde niet-leden (en anderen), personen te vinden, die zich als lid willen doen voorstellen.

Daarna schorst hij de vergadering.

Na een korte pauze wordt de vergadering heropend en verkrijgt Dr. A. E. van Arkel het woord voor zijn voordracht, getiteld „Electrostatisch model der complexvorming”, welke werd toegelicht door eenige lantaarnplaatjes.

De Voorzitter dankt Spr. voor zijn belangrijke voordracht over een onderwerp, samenhangend met de publicaties van Spr. en Dr. J. H. de Boer in het Chemisch Weekblad, die de belangstelling van vele leden hebben.

Daarna sluit hij de vergadering.

Te 12 uur ongeveer volgde de ontvangst ten Stadhuize, waar de bezoekers werden toegesproken door den Burgemeester, Mr. L. B. J. van Oppen. Diens vriendelijke rede werd beantwoord door den Voorzitter, Prof. Olivier.

In autocars vertrok het gezelschap nu naar Lutterade. Onderweg, in het Parkhotel te Beek, werd de lunch gebruikt. Aangekomen bij de mijn „Maurits” werden de leden ontvangen door Ir. D. P. Ross van Lennep, die, onder aanwijzing op een plattegrond, mededeeling gaf over de cokesovens van die mijn en de in aanbouw zijnde stikstofbindingsfabriek. Men had de keus tusschen het bezichtigen van een van beide.

De gemeenschappelijke maaltijd in de Redoutezaal te Maastricht, waaraan een 80-tal personen deelnamen, vormde het begin van een zeer gezellige afsluiting van dezen dag. Dit samenzijn aan tafel bood gelegenheid, aan hen dank te betuigen, die zich zooveel moeite hadden gegeven om de bijeenkomst der Ned. Chem. Ver. te doen slagen. Men bleef zolang bijeen, dat het concert op het Vrijthof juist afgelopen was, toen de Societeit „Momus” bereikt werd.

Daar de president dezer societeit afwezig was, werden de bezoekers ontvangen door den 1^{en} secretaris, den Heer J. A. H. Eberhard, die ons in een vriendelijke toespraak welkom heette. Hij werd beantwoord door den Voorzitter Prof. Olivier.

Dat spoedig vriendschapsbanden werden gesloten, vooral door de jongeren, spreekt van zelf voor hen, die de Mommezinnikes en de Momusse kennen. Met veel waardeering zij hier ook vermeld, dat de waarnemend-voorzitter, de Heer Eberhard, met een geestige toespraak mededeeling deed van de benoeming van Prof. Olivier in de Orde van et Jonk Leech en hem het ordeteeken door Dr. Knuttel op de borst deed hechten. Ook mag niet onvermeld blijven, dat, toen het „strijkje” meende, dat zijn tijd van weggaan was gekomen, twee Mommezinnikes het spelen der dansmuziek op zich namen — met eenige chemische assistentie.

Over de sectievergaderingen, die den volgenden morgen in het gebouw der gemeentelijke H. B. S. werden gehouden, zullen afzonderlijke verslagen verschijnen.

Een gemeenschappelijk noenmaal in restaurant „Dominicain” volgde.

Daarna vonden de excursies plaats naar de E.N.C.I. (Eerste Nederlandsche Cement-Industrie) aan den St. Pietersberg en naar Epen (carboonontsluiting, enz.). Tot laatstgenoemde excursie had Dr. W. J. Jongmans, directeur van het Geologisch Bureau van het Nederl. Mijnged. te Heerlen, een inleiding gegeven (over de geologie van Zuid-Limburg).

BOEKAANKONDIGINGEN.

54(071.2)

Leidraad bij het onderwijs in de Scheikunde, door Dr. N. J. A. Taverne en Ir. N. B. van Went. Eerste deel, Anorganische Scheikunde, 5e herziene druk. Uitgave Tjeenk Willink, Zwolle, 1929, 271 blz., f 3.—

Deze vijfde druk van de twee bestaande boekjes van Dr. Taverne, die met medewerking van Ir. v. Went is tot stand gekomen, geeft een helder en overzichtelijk beeld van de Anorganische Scheikunde.

Bijzonder geslaagd zijn de hoofdstukken over Chemisch evenwicht, Reactiesnelheden, Ionentheorie en Hydrolyse, die tusschen de gewone behandeling der elementen zijn opgenomen

Ook aan het titreeren wordt een apart hoofdstuk gewijd, waardoor dit meer in het centrum der belangstelling wordt geplaatst dan gewoonlijk het geval is bij het onderwijs in de Scheikunde.

Dit mooie boek zal zeker op veel scholen een plaats vinden.

A. R. Brandsma.

* *

637.127 : 543(022)

Les méthodes officielles américaines d'analyse du lait. Traduction de M. C. Wolf. Extrait de la Revue „Le Lait”, Revue Générale des Questions Laitières, 2 Quai Chauveau, Lyon, 1926, 54 blz., 50 cent.

Dit boekje, dat een vertaling is van den 4^{en} druk van de Amerikaanse analyse-methoden van melk, behoeft geen aanbeveling. De verschijning hiervan bewijst wel, dat het voortreffelijke werk, hetwelk in Amerika, inzonderheid op het gebied van melkbacteriologie, geleverd is, algemeen wordt gewaardeerd.

J. D. Jansen.

* *

621.51 : 661.9(022)

Dr. Kurt Drews, Verdichtete und verflüssigte Gase. Verlag W. Knapp, Halle, 1928, 347 blz. en 68 fig., geh. R.M. 21.50, geb. R.M. 23.50.

Het werkje begint met een behandeling van de processen tijdens de compressie en de daarbij optredende toestandsveranderingen; ook op de moeilijkheden bij het comprimeeren wordt ingegaan.

De volgende gassen worden behandeld: acetyleen, ammoniak, zwaveldioxyde, kooldioxyde, chloor, fosgeen, zuurstof, waterstof, stikstof, stikstofoxyduul, stikstofdioxide en de edele gassen. Bij acetyleen bijv. wordt gesproken over bereiding, fysische eigenschappen, chemisch gedrag, ontleding, explosiegevaar, polymerisatie, metaalverbindingen, giftige eigenschappen (gememoreerd wordt het gebruik als verdoovingsmiddel).

Bij gecompriemeerd en opgelost acetyleen worden aceton en poreuse vulmassa's kritisch besproken. Na een korte opsomming van het gebruik van acetyleen volgen de officieele Deutsche voorschriften, om ongevallen met acetyleen tot een minimum te beperken. Bij ammoniak wordt in het hoofdstuk over de giftige eigenschappen een lins gebroken voor het gebruik van lobelin (ingelheim), een alkaloid, dat bij vergiftigingen met verschillende

gassen de eventueel gestaakte ademhaling oogenblikkelijk op gang brengt. Bij de waterstof is de winning uit cokes-ovengas, door afkoeling, niet vergeten. Bij de toepassingen van zwaveldioxyde wordt o.a. het Edeleanu-proces besproken en het gebruik in de suikerindustrie.

Door de beknoptheid van het boek mag men over gassen als zuurstof, stikstof, waterstof en de edele gassen niet zooveel verwachten, als men in werken als die van Kolbe—Claude en van Drews zelf vinden kan.

Verordeningen en voorschriften van algemeenen inhoud besluiten het boek.

Joh. Mayer.

* * *

014.3:6(061)(744)

Abstracts of scientific and technical publications from the "Massachusetts Institute of Technology", Including Abstracts of Doctors Theses, 1928, January 1 & July 1, 87 en 72 blz.

Deze halfjaarlijksche uitgave geeft een compleet overzicht van de publicaties der hoogleraren, assistenten en studenten van het instituut, welke in diverse tijdschriften of wel in boekvorm of als dissertatie het licht zagen. Van de 260 gerefereerde publicaties in 1927 betreffen ongeveer 110 het gebied der zuivere en toegepaste scheikunde en der natuurkunde. Hoewel het overzicht met zorg is bewerkt en een goed denkbeeld geeft van de wetenschappelijke activiteit van dit Instituut, waar men tenminste evenveel aandacht aan zuivere als aan toegepaste wetenschappen besteedt, is de waarde der uitgave uit een algemeen bibliographisch oogpunt gering.

F. Donker Duyvis.

* * *

613.1(213)

Dr. Ch. Joyeux, Hygiène de l'Européen aux Colonies. Paris, Librairie Armand Colin, 1928, 213 blz., frs. 9.—

Dit werkje is voornamelijk geschreven voor hen, die naar de Fransche Koloniën willen gaan, waar de toestanden, althans in de tropische, ten zeerste verschillen van die in Ned.-Indië. Op Java en Sumatra heeft reeds in zoovele plaatsen de Europeesche beschaving haar intrede gedaan en daardoor hebben zich allerwege betere hygiënische toestanden baan gebroken. Ook is medische hulp daar veel gemakkelijker te krijgen dan vroeger.

De raadgevingen, welke de Schr. geeft over kleeding, voeding, huisvesting en levenswijze, kunnen zeker voor hen, die zich op afgelegen plaatsen moeten vestigen, van nut zijn, maar zij zullen waarschijnlijk liever Nederlandsche werken over tropische hygiëne gebruiken. Van een oordeel over eenige recepten, welke de Schr. tegen bepaalde ziekten voorschrijft, moet ik mij, als niet-medicus, natuurlijk onthouden.

P. van Romburgh.

* * *

539.15(022)

Raymond Leredu, Chez les Atomes; Douriez-Bataille, Lille, 1928, 70 blz., frs. 5.—

Wel zéér terecht begint Leredu dit boekje met zich te verontschuldigen: hij schaaft zich onder degenen, die de moderne atoomtheorieën hebben bestudeerd „... non en „professionnels... mais simplement en curieux des nouvelles „véautés que nous apportent le développement des connaissances humaines”, en die dan ook het recht hebben, eventuele bezwaren te berde te brengen. „S'ils se trompent, leur erreur n'est dommageable à personne...; ... leur „témérité... ne saurait être blâmée”.

Na een zéér vaag overzicht van de moderne onderzoekingen, komen in een „Deuxième Partie” L.'s bezwaren, verdeeld in „objections de sentiment” (!) en een „objection fondamentale”.

De eerste gelden de — volgens L. absoluut niet gefundeerde — aanname van electrisch neutrale atomen en van een atoomkern, het hoofdbezwaar is gelegen in de

onoverkomelijke moeilijkheid om uit het product van een radioactieve β -straling weer een neutraal atoom te verkrijgen....

Volgt in een „Troisième Partie” iets wat L. betitelt met „Essai d'une Théorie Nouvelle”, en waarin o.a. geladen atomen, electronen met dubbele lading, elkaar aantrekkende positief geladen deeltjes, β -deeltjes met atoomgewicht = 1, nog nooit ontdekte isotopen van Ne, desintegreerende edelgassen enz. de revue passeeren. Commentaar overbodig!

A. J. G. Kaptein.

* * *

666.22 + 666.182 + 666.1038.8(022)

Optisches Glas, Unzerbrechliches Glas, Altern des Glases, von Theo Kühlein. Leipzig, A. O. Paul, Miniatur-Bibliothek No. 1296—1297, 62 blz., 40 pf.

Dit werkje, dat naast boekjes als: „Wie erlange ich Weltanschauung und Bildung”, „Die Blumensprache” en „Hühnerzucht” in een „Miniatur-Bibliothek” verscheen, is in zijn soort zeer zeker verdienstelijk te noemen. Dat het den lezers van dit tijdschrift iets nieuws zou brengen, kan echter niet goed worden aangenomen.

G. H. Visser.

* * *

541.143:541.431:546.131

Nachweis einer direkten durch Bestrahlung bewirkten Dissoziation zweiatomiger Gase, von H. Senftleben. Marburger Sitzungsber. 62. Band, 419—424 (1927). Berlin, Otto Elsner Verlagsges. m. b. H., M. 1.25.

In dit artikel wordt een methode beschreven om met behulp van metingen omtrent het warmtegeleidingsvermogen de optische dissociatie van een twee-atomig gas aan te toonen.

Metingen aan chloor, dat belicht werd, leverden een bevestiging van de opvatting van Franck, dat alleen licht met een golflengte kleiner dan die van de convergentiegrens voor de banden-absorptie, dissociatie van het molecule teweeg brengt.

G. H. Visser.

* * *

54(0712)

Marcel Boll, Cours de Chimie. I: Lois générales; Métalloïdes, 3. ed. Dunod, Paris, 1927, 550 blz.

Dit leerboek is te gebruiken in de z.g. „Classe de Mathématiques spéciales”, een vervolklasse der Middellbare school, die opleidt tot het toelatingsexamen der Universiteiten.

Het gaat iets verder dan de H. B. S.-boeken ten onzent, vooral in het algemeene gedeelte, waaraan een — voor beginnelingen — wel zeer ruime plaats is toegekend.

In Holland zal dit boek alleen voor diegenen van belang zijn, die kennis willen nemen van stroomingen op het gebied van Scheikundeonderwijs in het buitenland. Het boek van dezen schrijver heeft de verdienste, dat het, reeds in vorige drukken, in vergelijking met andere Fransche leerboeken zoo vooruitstrevend was, dat het grooten invloed heeft gehad op de programma-hervorming in het Fransche Scheikunde-onderwijs.

Als wij uit de voorrede vernemen, dat sinds verleden jaar van de kandidaten geëischt mag worden: Kennis van de Wet van de Massawerking, evenwichten, evenwichtsverschuivingen door conc., temp.- of vol.-verandering, ionentheorie (!), enz., enz., dan blijkt wel, dat er voor dien tijd een zekere achterlijkheid bestond.

Aan het eind van het boek trof ik een tabel aan, die ik ook graag in onze Hollandsche leerboeken zou zien; n.l. een „Table historique” bevattende een overzicht van de in het boek voorkomende namen van natuur- en scheikundigen, met jaartallen, landaard en voornaamste werk of onderzoekingen.

J. A. van den Aniel.

CHEMISCHE KRINGEN.

Leidsche Chemische Kring. Op Dinsdag 17 September, des avonds te 8 uur, zal Prof. Dr. P. Debije (Leipzig) in het Natuurkundig Laboratorium der Universiteit, ingang Nieuwsteeg, spreken over „Het meten van atoomafstanden in vrije moleculen”. Alle belangstellenden zijn welkom.

PERSONALIA, ENZ.

Bij Kon. besluit is, met ingang van 29 September e.k., wederom voor den tijd van 5 jaar benoemd tot buitengewoon lid van den Octrooiraad Dr. W. P. Jorissen te Leiden.

Met ingang van 1 Augustus is Ir. C. M. Bremer benoemd tot scheikundige aan de gemeentelijke Gasfabriek te Utrecht.

Bij Kon. besluit zijn benoemd: tot ridder in de Orde van den Nederlandschen Leeuw Ir. J. E. F. de Kok, directeur-generaal der Kon. Nederl. Maatschappij tot exploitatie van petroleumbronnen en der Bataafsche Petroleum-Maatschappij te 's-Gravenhage, Dr. J. D. Filippo, secretaris van de Commissie, bedoeld in art. 17 der Warenwet te 's-Gravenhage en Prof. Dr. O. de Vries, directeur van het Proefstation voor Rubber te Buitenzorg, alg. voorzitter van het Fourth Pacific Science Congress; tot officier in de Orde van Oranje-Nassau Dr. H. E. van Sillevoldt, directeur van het Rijkszuivelstation te Leiden, Ir. H. J. N. H. Kessener, scheikundig adviseur bij de Arbeidsinspectie, directeur van het Rijksinstituut voor het zuiveren van afvalwater te 's-Gravenhage, Dr. Ir. J. Ph. Pfeiffer, secretaris der Commissie tot onderzoek van de mogelijkheid om tot de oprichting van een grootbedrijf voor houtexploitatie in Suriname te geraken; tot ridder in de Orde van Oranje-Nassau Dr. J. G. C. Vriens, leeraar aan het R.K. Lyceum te Utrecht.

Van 9—14 September a.s. zal te Praag een internationaal congres van looierij-scheikundigen plaats vinden, uitgaande van de Société internationales des chimistes des industries du cuir. Een uitgebreid comité onder eerevoorzitterschap van de ministers van handel en industrie en van onderwijs en van den burgemeester van Praag, heeft een programma opgesteld, dat, behalve officieele ontvangsten ten stadhuisse en op een tuinfeest bij genoemde ministers en een maaltijd aangeboden door de Tsjechische lederindustrieelen, een groot aantal voordrachten vermeldt, o.a. van Meunier (Lyon), Stiasny (Darmstadt), Bergmann (Dresden), Grasser (Japan), Baldracco (Turijn), Stoklasa (Praag), Gerngross (Berlijn), benevens de rapporten over looistoffen en lederanalyse. Een excursie naar de bekende Bata-schoenfabrieken te Zlín is het slot van deze vergadering.

In aansluiting met het medegedeelde ter algemeene vergadering (zie blz. 445, 2de kolom, regels 9—21), moge hier het bericht worden opgenomen, dat te Buitenzorg, waar 26 chemici en pharmacuten zijn gevestigd, plannen zijn gemaakt voor de oprichting van een *Chemischen Kring*. Men hoopte hem 2 Sept. te stichten.

TER BESPREKING ONTVANGEN BOEKEN.

- W. Pauli und E. Valkó, Elektrochemie der Kolloide; Wien, J. Springer, 1929, 647 blz.
 H. Pinkhof en P. van der Wielen, Pharmacotherapeutisch Vademecum, 6e druk; Amsterdam, D. B. Centen's Uitgevers-Maatschappij, 1929, 813 blz.
 F. Wentzel, Die photographischen Kopierverfahren mit Silber-salzen (Positiv-Prozess) und Die photographischen Roh- und Barytpapiere, 3. Aufl.; Halle, W. Knapp, 1928, 375 blz.
 K. Arnold, Repetitorium der Chemie, 17. Aufl. von K. W. Rosenmund; Leipzig, L. Voss, 1929, 393 blz.
 G. Schuchardt, Kohlenelektroden für elektrische Oefen; Berlin, A. Seydel, 1928, 33 blz.
 Synthetische Riechstoffe, Praktische Winke für ihre Verwendung; Zaandam, Polak & Schwarz A.-G., 1929, 96 blz.
 R. Gross, Experimentelle Mineralogie; E. Abderhalden, Handb. d. biol. Arbeitsmethoden, Lief. 257; Berlin und Wien, Urban & Schwarzenberg, 1928, 92 blz.
 Mathematical tables from Handbook of chemistry and physics; Cleveland, The Chemical Rubber Co., 145 blz.

- C. D. Hodgman and N. A. Lange, Handbook of chemistry and physics, 13th ed.; Cleveland, The Chemical Rubber Publ. Co., 1214 blz.
 G. Schultz, Farbstofftabellen, 7. Aufl. von L. Lehmann, I. Band: Künstliche organische Farbstoffe bekannter Konstitution oder Herstellungsweise, natürliche Farbstoffe und Farblacke, anorganische Farbstoffe (Erd- und Mineralfarben), 4. Lief.; Berlin, Weidmannsche Buchhandlung, 1929, 48 blz.
 P. A. Podevyn, Traité pratique de béton armé, 2e édition; Paris, Librairie Centrale des Sciences, Desforges, Girardot & Cie., 1928, 135 blz.
 C. Becher, Wagenfett-Fabrikation; Augsburg, H. Ziolkowsky, 1929, 35 blz.
 W. Münder, Insekten-Vertilgungsmittel; Augsburg, H. Ziolkowsky, 1929, 19 blz.
 C. Becher, Lederkonservierungsmittel und Treibriemen-Adhäsionsmittel; Augsburg, H. Ziolkowsky, 1929, 25 blz.
 F. Kirchdorfer, Die gebräuchlichsten Klebstoffe; Augsburg, H. Ziolkowsky, 1929, 36 blz.
 F. Wilhelmy, Schuhcremes und moderne Schuhputzmittel; Augsburg, H. Ziolkowsky, 1929, 33 blz.
 Le ciment, Portland artificiel, mortiers et bétons; Bruxelles, Groupement Professionnel des Fabricants de Ciment Portland artificiel de Belgique, 115 blz.
 E. J. Wall, Photographic emulsions; London, Chapman & Hall Ltd., 1929, 256 blz.
 E. Merck's Jahresbericht, 1928, XLII. Jahrgang; Darmstadt, E. Merck, 1929, 333 blz.
 J. Purser and H. J. Grose, Deterioration of structures of timber, metal, and concrete exposed to the action of seawater; London, His Majesty's Stationery Office, 1929, 69 blz.

CORRESPONDENTIE, ENZ.

Men wordt dringend verzocht mededeeling te doen van benoemingen, vacatures, enz., die in den loop van Augustus in het Chem. Weekblad niet vermeld zijn.

Indien men bij ontvangst dezer aflevering nog niet antwoord mocht hebben ontvangen op een aan den hoofdredacteur gericht brief, wordt men verzocht nog eens te schrijven.

Den Secretarissen der Secties, die te Maastricht hebben vergaderd, wordt vriendelijk verzocht, de verslagen *spoedig* in te zenden.

In de volgende aflevering zullen de namen en adressen worden opgenomen van de 400 scheik. ingenieurs-niet-leden, bedoeld op blz. 445, 2de kolom, regels 1—16 v. o.

Men vraagt literatuur over de vervaardiging van z.g. triplex-glas, bestaande uit twee glazen platen, waartusschen zich transparant celluloid of cellon bevindt.

Men vraagt wat de samenstelling is van „electric petroleum” en „terpentina”, gebruikt als verdunningsmiddel van te dikke moffellak of wie de fabrikanten of leveranciers zijn.

VRAAG EN AANBOD.

Ter overneming aangeboden:

- Z. angew. Chem., Bd. 39 en 40 (1926—27) in afl.
 Die Chem. Industrie, Bd. 49 (1926) in afl.
 Chem. Zentralblatt 1913, 1914, geb.
 Ullmann, Enzyklopädie der technischen Chemie.
 Rec. trav. chim. 1922, 1924 in afl. compleet.
 Girsowald, Anorg. Peroxyde und Persalze (Samml. Vieweg).
 Arthur Haas, Atomtheorie, 1924.
 Wo. Ostwald, Die Welt der vernachl. Dimensionen, 1927.

Ter overneming gevraagd:

- Mineralogisch microscoop met uitrusting.
 Analytische balans, draagvermogen 100 of 200 g. gevoeligheid 0.1 mg.
 Laboratorium-luchtzuigpompje met motor.